

BRA FORSKNING GER UTDELNING

På Örebro universitet är arbetet med finansieringen av forskningen en självklar del av forskningsprocessen. Utgångspunkten är att hjälpa forskarna nå sina mål, inte att jaga forskningsmedel till varje pris. Det har resulterat i ett mycket bra utfall för universitetets ansökningar till KK-stiftelsens program.

Örebro universitetet har de senaste fem åren erhållit nära 225 miljoner kronor i stöd till sin forskning från KK-stiftelsen. Det placerar universitetet i topp tre bland de lärosäten som erhållit mest forskningsmedel från KK-stiftelsen.

Drivande i arbetet med att utveckla finansieringsfrågorna är universitetets Grants Office. Där arbetar fyra forskningsrådgivare och en kommunikatör heltid. Med hjälp av kurser, seminarier, checklistor och personliga kontakter ger de universitetets forskare stöd i hur de ska nå sina mål, samt hur de kan arbeta strategiskt för att lyckas med att få medel till sin forskning.

Vi träffar Helena Åkerberg som främst arbetar med KK-stiftelsens program. Hon är som de övriga forskningsrådgivarna på Grants Office disputerad. ►

A portrait of Helena Åkerberg, a woman with brown hair pulled back, wearing a dark blazer over a light blue t-shirt and a silver necklace. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a blurred indoor setting with warm lights.

HELENA HJÄLPER FORSKARNA NÅ SINA MÅL

Helena Åkerberg är en av fyra forskningsrådgivare på Grants Office på Örebro universitet. Hon disputerade i farmakologi på Institutionen för Neurovetenskap, Medicinska fakulteten vid Uppsala universitet 2009. Sedan 2010 arbetar hon heltid med forskningsfinansiering, och sedan 2013 med fokus på KK-stiftelsen. En dag i veckan är hon ute på de institutioner hon ansvarar för och informerar forskarna om vilket stöd de kan få, samtidigt lär hon sig vad de behöver hjälp med.

► Att själv ha forskat skapar den förståelse som krävs för att stötta forskarna på rätt sätt, menar hon.

– Då är det lättare att förstå forskarnas utmaningar och drivkrafter. Vi på Grants Office blir ofta bryggan mellan forskningen och administrationen. Vi kan förklara åt båda hållen – varför det är viktigt för universitetet och varför det är viktigt för forskarna att arbeta strategiskt med de här frågorna.

Grants Office ligger direkt under rektor och det skapar förutsättningar för att långsiktigt bygga upp profilerad forskning som knyts till de utbildningsprogram som universitetet satsar på.

Universitet har stärkt den forskning som anknyter till de längre yrkesprogrammen. Läkarprogrammet stöds av en forskningsprofil inom medicin (*NGBI – Nutrition-Gut-Brain Interactions Research Centre*) och civilingenjörsprogrammet kunde kopplas till en profil inom semantiska robotar, som universitetet fick 2014. Nu planeras för ytterligare forskningsprofiler.

– Vi är ett ungt universitet och vi är ödmjuka inför att vi behöver bygga en starkare forskningskultur. Eftersom vi har andra spelregler kan vi inte titta enbart på hur de ”gamla” universiteten arbetar med sin forskning. Vi bör snarare komplettera dem och hitta en egen roll, framhåller Helena Åkerberg.

Stöd för lyckad finansiering av forskning

Helena Åkerberg menar att det framgångsrika arbetet med forskningsfinansieringen vilar på tre ben:

- **Hjälp till självhjälp för basala frågor.** Att formulera en stark forskningsidé kan alla forskare göra utifrån sin egen expertis – sedan har vi utvecklat ”hjälp till självhjälp” för ansökningskrivandet i form av checklistor och instruktioner på den interna webben.
- **Fokus på kvalificerat stöd till forskarna – rådgivning och coachning.** Vi kommer ofta in tidigt i ansökningsprocessen och ger råd runt projekt-designen ur ett finansieringsperspektiv. I det senare skedet läser vi ansökningar utifrån positionen ”icke-expertkompetens” för att avgöra om det är en forskningsidé som finansieraren kan förstå och bedöma.

• Strategiarbete enligt modellen ”Medel för mål”.

En struktur som erbjuds alla forskare i syfte att ta fram en långsiktig finansieringsstrategi för att nå sina mål – och därmed också öka chanserna att få externa medel till sin forskning. (Se faktaruta)

– Vårt fokus är att bygga stark forskning – inte att söka medel i sig. Vi vill inte hitta på konstruktioner för att få pengar. Vår uppgift är större än så; det handlar både om vilken väg universitetet vill gå och vart forskarna vill ta sig, säger Helena Åkerberg och konstaterar samtidigt att deras arbete visar att bra forskning har goda förutsättningar att få extern finansiering.

Grant Office på Örebro universitet har arbetat fram ett diskussionsunderlag som omfattar tio timmar för att forskarna ska få stöd i att arbeta strukturerat för att nå sina mål. Modellen går

under namnet ”Medel för mål”. Med den i ryggen ökar även chanserna att lyckas få externa forskningsmedel. Strukturen hjälper forskarna formulera sin vision och sina mål med forskningen. En resursinventering för att hitta styrkor, förbättringspotential och arbetssätt ingår. Vidare görs en aktivitetsplan för tidsatta aktiviteter och prioriteringar – och där finansieringen är en viktig del. Universitetets ledarskapskonsult deltar för att utveckla samarbetet i forskargruppen. Satsningen på Medel för Mål startade hösten 2015 och två forskargrupper har än så länge gått utbildningen med gott resultat.

Fokuserat på KK-stiftelsen

KK-stiftelsen är tillsammans med Vetenskapsrådet störst bland forskningsfinansierarna på Örebro universitet.

– Universitetet har på senare tid särskilt satsat på KK-stiftelsen och vi börjar förstå tankegångarna bakom stiftelsens utlysningar och

olika program. Det är höga krav i utlysningarna och ansökningarna kräver därför mer. Det går att betrakta det som krångligt – eller som att det är schyssta och tydliga villkor med fasta bedömningskriterier, tycker Helena Åkerberg. Vi uppskattar dessutom att KK-stiftelsen står för en vetenskaplig integritet, att de finansierar idéburna projekt.

Helena Åkerberg framhåller också att de forskningsmiljöer universitetet bygger med hjälp av KK-stiftelsen blir relevanta inom utbildningen.

– Just för att det är idéburet går det att bygga viktiga kompletta miljöer (från grundutbildning till forskning) med hjälp av stiftelsens olika programformer. Och villkoren i utlysningarna, speciellt de som gäller samproduktion, bidrar troligtvis till styrkan i forskningen och till att många projekt leder till långsiktiga samarbeten.

RÅD VID ANSÖKNINGAR TILL KK-STIFTELSEN

Örebro universitet tillhör de lärosäten som under senare år fått bra utfall på sina ansökningar till KK-stiftelsens olika programformer. Universitetet arbetar mycket strukturerat med ansökningsprocessen. Här är tre råd från Helena Åkerberg i hur man lyckas med sin ansökan:

1. Förstå bedömningskriterierna. Det är inte ett rörligt mål och det går att lära sig hur ansökningarna bedöms. Var inte rädd för att ha en dialog med KK-stiftelsen i det arbetet. Genomför en samlad kvalitetssäkring av ansökningarna.
2. Öka kunskapen om de möjligheter och förutsättningar KK-stiftelsen erbjuder på alla nivåer inom universitetet. Besök och informera på dekan-, prefekt- och forskarmöten. Det är viktigt att nå ut i den ordinarie verksamheten och att bli involverad tidigt i ansökningsprocessen.
3. Bjud in företag som kan vara intressanta för samproduktion. Informera, diskutera och förklara för företagen vad det innebär för dem att gå in i ett projekt. Försök få igång något konkret så snart som möjligt, och med ett utfall som ligger nära i tiden.

Kvalitetssystem för ansökningar

Helena Åkerberg konstaterar att de insatser som Grants Office gör kring ansökningsprocessen – och där utbildningen ”Medel för mål” förhoppningsvis blir central – kan liknas vid att bygga ett kvalitetssystem.

Det är extra viktigt i en vardag där ingen anser sig riktigt ha tid. Även om forskarna ofta arbetar självständigt är det viktigt med gemensamma mål.

– Det handlar om att skapa fokus och struktur. Vi erbjuder en struktur för hur forskarna kan implementera aktiviteterna i sitt dagliga arbete. De ska inte behöva tänka på nästa steg, det ska finnas en agenda per vecka och per år, där forskarna planerar in sitt arbete för de kommande ansökningarna. Omvärldskartan ändras konstant, men om det finns bra rutiner i gruppen så finns det alltid tid för att kvalitetssäkra ansökningar och att jobba proaktivt med sina samarbetspartners.

Kvalitetssäkring och strategiska ansökningar

Helena Åkerberg menar att KK-stiftelsens sätt att arbeta med fasta bedömningskriterier gör det möjligt att bygga ett kvalitetsarbete kring KK-stiftelsens program.

– Det finns ett löfte om att bevilja de ansökningar som uppfyller villkoren. Och det går att lära sig mycket kring de ansökningar som får avslag. Det är den bästa informationen till oss, och den för vi vidare till forskarna.

Men Helena och hennes kollegor på Grants Office nöjer sig inte med att lära sig av andras misstag. De arbetar systematiskt med att gå igenom KK-stiftelsens bedömningskriterier, placera dem i ett sammanhang och gör fördjupningar kring de program som är mer krävande.

– Vi har haft seminarier kring exempelvis programmet Synergi, som vi tycker är en komplicerad utlysning. Då går vi in mer i detalj och tittar på vad vi kan lära oss av tidigare ansökningar och vad vi kan erbjuda forskarna utifrån det. Vi bjuder även in forskare att ge feedback på varandras ansökningar, just när det gäller Synergi, vilket vi tror har varit bra.

Grants Office arbetar nu tillsammans med universitetets ledning för att satsa på mer strategiska ansökningar som är universitetövergripande, program som Företagsforskarskolor och Expertkompetens för innovation.

– Vi är ett brett universitet med många långa yrkesprogram och flera forskningsområden. Det krävs samarbete på alla nivåer för att bygga upp de interna strukturer som krävs för att klara att hantera de forsknings- och utbildningsmiljöer det då blir frågan om.

Andra utmaningar för framtiden för universitetet och Grants Office är bland annat en ny strategi för ökad internationalisering. Vidare vill man försöka öka stödet till forskningen i humaniora och samhällsvetenskap med program som KK-stiftelsen har. ■

En nära kontakt med forskarna är viktig för Helena Åkerberg. En dag i veckan är hon ute på institutionerna för att informera och själv lära sig mer om vad de behöver hjälp med.

ATT BYGGA SAMPRODUKTION MED FÖRETAG

Örebro universitet har medvetet byggt upp bra kontakter med de företag som finns i regionen. Det har varit en viktig byggsten i att bredda forskningsfinansieringen, inte minst när det gäller projekt och program som kräver samproduktion. Här några konkreta tips för att utveckla kontakterna med företagen:

- ▶ Viktigt att inse vad företagen vill ha ut av projektet. Det kan handla om strategisk nytta i konkurrensen, kompetensuppbyggnad som blir kvar inom företaget och att de får kontakt med andra relevanta partners via projektet.
- ▶ Underskatta inte företagets intresse. Var inte rädd för att "slösa" med företagets tid. De är ofta mycket engagerade även i ansökningarna.
- ▶ Företagen ser ofta fördelarna med kunskapsutbyte med andra företag när de ingår i ett forskningsprojekt. Det är inte så lätt att knacka på hos ett annat företag och fråga hur de arbetar. Men är man med i samma projekt är det legitimt att lära av varandra.
- ▶ Ta hjälp av KK-stiftelsen för att berätta om vad samproduktion innebär och hur det naturligt kopplar till samfinansiering. Örebro universitetet ska våren 2016 arrangera seminarier tillsammans med KK-stiftelsen dit företag bjuds in för att lära mer om vad medfinansiering och samproduktion innebär.

Stöd till forskning med offentlig aktör

Det finns ibland en uppfattning att offentliga aktörer inte kan delta i ett projekt om KK-stiftelsen är med som finansier. Det är inte korrekt. I KK-stiftelsens stadgar står: *att svara för delfinansiering av sådan forskning vid landets nya universitet och högskolor, som utvecklas i samverkan med det regionala näringslivet och där näringslivet svarar för resterande finansiering. Stiftelsen skall tillse att näringslivets del totalt sett motsvarar minst stiftelsens.*

KK-stiftelsen motfinansierar med andra ord det som privata aktörer bidrar med. Offentliga aktörer får gärna finnas med i projektet. Även om deras insatser inte motfinansieras, ser KK-stiftelsen positivt på att det när så är fallet framgår i ansökan hur dessa bidrar i forskningsprojektet. Redan nu sker så i flera projekt.